

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 28/2018-34

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 22. marca 2018 v senáte zloženom z predsedu Lajosa Mészárosa, zo sudkyne Jany Laššákovej (sudkyňa spravodajkyňa) a sudcu Sergeja Kohuta v konaní o sťažnosti [REDAKOVANÉ], zastúpenej spoločnosťou LEGAL CARTEL s. r. o., Ľubinská 18, Bratislava, v mene ktorej koná advokát JUDr. Radoslav Kačur, vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava III v konaní vedenom pod sp. zn. 35 Er 2253/2013 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDAKOVANÉ] na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava III v konaní vedenom pod sp. zn. 35 Er 2253/2013 porušené boli.

2. Okresný súd Bratislava III je povinný uhradiť [REDAKOVANÉ] trovy konania v sume 570 € (slovom päťstosedemdesiat eur) na účet jej právneho zástupcu spoločnosti

LEGAL CARTEL s. r. o., Ľubinská 18, Bratislava, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

3. Vo zvyšnej časti sťažnosti nevyhovuje.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. II. ÚS 28/2018-12 z 18. januára 2018 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namietala porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Bratislava III (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 35 Er 2253/2013 (ďalej aj „napadnuté konanie“).

2. Sťažovateľka v podstatnej časti sťažnosti uviedla, že ju podáva proti postupu okresného súdu v právnej veci oprávnenej [REDAKOVANÉ] (ďalej len „oprávnená“), vedenej proti nej o vymoženie sumy 38,50 € s príslušenstvom.

Dňa 17. júna 2014 bolo sťažovateľke ako povinnej doručené uznesenie okresného súdu č. k. 35 Er 2253/2013-26 z 19. mája 2014 o zastavení exekúcie. Dňa 8. apríla 2015 podala sťažovateľka písomnosť označenú ako „Žiadosť o konanie vo veci“. Okresný súd rozhodnutím č. k. 35 Er 2253/2013-29 z 23. júna 2015 rozhodol o trovách exekúcie a trovách exekučného konania.

Dňa 22. júla 2015 podala sťažovateľka odvolanie proti uzneseniu okresného súdu č. k. 35 Er 2253/2013-29 z 23. júna 2015 o trovách exekúcie a trovách exekučného konania.

Dňa 28. februára 2017 podala sťažovateľka na okresnom súde sťažnosť na postup okresného súdu, ktorú odôvodnila tým, že okresný súd od vydania uznesenia o trovách exekúcie a trovách exekučného konania, t. j. od 23. júna 2015, do podania sťažnosti v exekučnej veci nevykonával žiadny procesný úkon.

Predseda okresného súdu na túto sťažnosť do dňa podania sťažnosti ústavnému súdu nereagoval.

Podľa sťažovateľky k pochybeniu okresného súdu došlo aj tým, že od doručenia odvolania proti uzneseniu okresného súdu č. k. 35 Er 2253/2013-29 z 23. júna 2015 okresný súd nevykonával žiadny procesný úkon a vec nebola predložená Krajskému súdu v Bratislave.

Od podania odvolania proti uzneseniu do dnešného dňa uplynulo viac ako 28 mesiacov (861 dní) a zo strany okresného súdu nebol vykonaný žiadny súvisiaci úkon.

Pretože podľa názoru sťažovateľky v namietanej veci došlo k zbytočným prietahom, a tým aj k porušeniu jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa článku 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa článku 6 ods. 1 dohovoru, navrhla, aby ústavný súd o jej sťažnosti rozhodol týmto nálezom:

„1. Základné právo sťažovateľky [REDAKOVANÉ] na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava III v konaní vedenom pod spis. zn.: 35Er/2253/2013 porušené bolo.

2. Okresnému súdu Bratislava III prikazuje, aby vo veci vedenej pod spis. zn.: 35 Er/2253/2013 konal bez zbytočných prietahov.

3. Sťažovateľke [REDAKOVANÉ] súd priznáva finančné zadosťučinenie 2.000 EUR (slovom dvetisíc eur), ktoré je Okresný súd Bratislava III povinný zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. Sťažovateľke [REDAKOVANÉ] priznáva náhradu trov konania, ktoré je Okresný súd Bratislava III povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľky do 15 dní od právoplatnosti tohto rozhodnutia.“

3. Predseda okresného súdu okrem uvedenia úkonov okresného súdu v namietanom konaní uviedol:

«Vo vzťahu k namietaným prietahom v konaní som nútený poukázať na zásadný objektívny faktor spôsobujúci prietahy v konaniach a to enormne vysoký nápadu v súdnom oddelení „Er“ na Okresnom súde Bratislava III, ktorý do 01.04.2017 predstavoval cca. 2000 návrhov mesačne, pričom z dôvodu vzniku Exekučného súdu v Banskej Bystrici v prechodnom období aj naďalej cca 100 návrhov denne, za súčasného poddimenzovaného personálneho obsadenia súdu, ktoré okolnosti vo vzájomnej súvislosti znemožňujú riadny výkon súdnictva v tejto oblasti. Okresný súd Bratislava III navyše v súčasnosti, odo dňa prechodu časti súdnictva z Okresného súdu Pezinok na Okresný súd Bratislava III, okres Senec, patrí ku dlhodobo najzaťaženejším súdom v SR, pričom okres Senec predstavuje okres s najväčším populačným rastom na Slovensku, čoho dôsledkom je nárast nápadu vecí vo všetkých súdnych oddeleniach. Napriek tomu, že som dôsledne oboznámený s judikatúrou Ústavného súdu SR považujem za dôležité vo všeobecnosti v súvislosti s narastajúcim počtom sťažností účastníkov konania smerujúcim k porušovaniu ústavného práva účastníkov konania na prejednanie vecí v primeranej lehote a bez zbytočných prietahov zdôrazniť, že žiadnymi v budúcnosti prijatými opatreniami, ktoré spadajú do kompetencie orgánov riadenia a správy súdu smerujúcimi k eliminácii prietahov v konaní, nebude možné bez zásadného systémového personálneho posilnenia Okresného súdu Bratislava III a to tak na strane sudcov ako aj VSÚ a v neposlednom rade administratívy, a teda riadneho dofinancovania systému súdnictva zabrániť tomu, aby sa prietahy v konaniach v budúcnosti neopakovali.»

4. Na výzvu ústavného súdu zaujala sťažovateľka stanovisko k vyjadreniu predsedu okresného súdu, v ktorom v podstatnom uviedla: „Z Vyjadrenia OS BA III... jednoznačne a bez akýchkoľvek pochybností vyplýva, že OS BA III de facto v plnom rozsahu potvrdil dôvodnosť nami podanej Ústavnej sťažnosti.“ Zároveň súhlasila s upustením od ústneho pojednávania. Predseda okresného súdu v oznámení, ktoré bolo ústavnému súdu doručené 21. marca 2018, tiež súhlasil s upustením od ústneho pojednávania.

5. Ústavný súd podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde od ústneho pojednávania upustil, pretože od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

6. Z obsahu sťažnosti a k nej priložených písomností, vyjadrení účastníkov konania a z obsahu na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu ústavný súd zistil takýto priebeh a stav konania vedeného na okresnom súde pod sp. zn. 35 Er 2253/2013:

Dňa 9. augusta 2013 súdny exekútor JUDr. Holík (ďalej len „súdny exekútor“) doručil okresnému súdu žiadosť o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie v sume 38,50 €. Vec bola zaevidovaná pod sp. zn. 35 Er 2253/2013.

Dňa 12. septembra 2013 okresný súd vydal poverenie pre súdneho exekútora na vymoženie pohľadávky.

Dňa 27. januára 2014 súdny exekútor predložil okresnému súdu námietky proti exekúcii podané sťažovateľkou (povinnou).

Dňa 6. februára 2014 oprávnená doručila vyjadrenie k námietkam sťažovateľky.

Dňa 10. marca 2014 súdny exekútor vyčíslil trovy vo výške 60,41 €.

Dňa 19. mája 2014 okresný súd uznesením vyššieho súdneho úradníka vedeným pod č. k. 35 Er 2253/2013-26 konanie zastavil. Uznesenie nadobudlo právoplatnosť 8. júla 2014. O trovách konania mal okresný súd rozhodnúť samostatným rozhodnutím.

Dňa 23. júna 2015 okresný súd uznesením vyššej súdnej úradníčky č. k. 35 Er 2253/2013-29 rozhodol, že sťažovateľka ako povinná má zaplatiť súdnemu exekútorovi náhradu trov konania vo výške 60,41 €. Žiaden z účastníkov nemal právo na náhradu trov konania.

Dňa 21. júla 2015 okresnému súdu bolo mailom doručené odvolanie sťažovateľky proti uvedenému uzneseniu (22. júla 2015 bolo toto odvolanie doručené poštou).

Dňa 15. januára 2018 okresný súd v konaní sp. zn. 35 Er 2253/2013 uznesením rozhodol, že oprávnená je povinná zaplatiť súdnemu exekútorovi náhradu trov exekúcie v sume 51,17 € – výrok nadobudol právoplatnosť 19. januára 2018.

Rozhodol tiež, že oprávnená je povinná nahradiť sťažovateľke trovy exekučného konania v sume 39,03 € – výrok nadobudol právoplatnosť 6. februára 2018.

Na výzvu ústavného súdu sa k prijatej sťažnosti vyjadril predseda okresného súdu podaním sp. zn. Spr. 77/2018 doručeným ústavnému súdu 26. februára 2018.

III

7. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

8. Predmetom konania pred ústavným súdom bolo posúdenie, či postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 35 Er 2253/2013 dochádza k porušovaniu základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

9. Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných priet'ahov.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná.

Ústavný súd si pri výklade „práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov“ garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva

k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o „právo na prejednanie veci v primeranej lehote“, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03).

10. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstráni. K odstráneniu stavu právnej neistoty dochádza až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného štátneho orgánu. Na naplnenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy preto nestačí, aby štátne orgány vec prerokovali, prípadne vykonali rôzne úkony bez ohľadu na ich počet a právoplatne nerozhodli (m. m. I. ÚS 24/03, IV. ÚS 232/03). Priznanie práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zakladá povinnosť súdu aj sudcu na organizovanie práce tak, aby sa toto právo objektívne realizovalo (II. ÚS 21/01).

11. Judikatúra ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo alebo nebolo porušené základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov garantované v čl. 48 ods. 2 ústavy, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu najmä podľa týchto troch základných kritérií: zložitosť veci, správanie účastníka a postup súdu (napr. I. ÚS 41/02). Ústavný súd pritom prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre s'ťažovateľa (napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02). Podľa rovnakých kritérií postupoval aj v danom prípade.

11.1 Pokiaľ ide o kritérium zložitost' veci, ktorej predmetom konania je výkon rozhodnutia pohľadávky a trov exekučného konania, namietané konanie nie je právne ani fakticky zložit'.

11.2 Pri hodnotení podľa kritéria, ako sa správala s'ťažovateľka v namietanom konaní, ústavný súd konštatuje, že v namietanom konaní má s'ťažovateľka postavenie povinnej. Ústavný súd nezistil okolnosti, ktoré by mali byť osobitne zohľadnené na ťarchu

sťažovateľky pri posudzovaní otázky, či a z akých dôvodov došlo v tomto konaní k zbytočným priet'ahom, a netvrdí to ani okresný súd.

11.3 Napokon sa ústavný súd zaoberal postupom okresného súdu v napadnutom konaní.

Namietané konanie začalo 9. augusta 2013 a ku dňu podania sťažnosti ústavnému súdu trvalo viac ako štyri roky. Priebeh konania je poznačený jednak relatívne krátkodobou nečinnosťou, a to konkrétne od 8. júla 2014 do 26. júna 2015 (jedenásť mesiacov), a najmä dlhodobou nečinnosťou okresného súdu od 22. júla 2015 do 15. januára 2018 (dva a pol roka). Uvedená nečinnosť okresného súdu je neospravedliteľná, pretože okresný súd vo veci minimálne tri roky nevykonal žiadne úkony, ktoré mali smerovať k odstráneniu právnej neistoty, v ktorej sa sťažovateľka v predmetnej veci počas súdneho konania nachádzala, čo je základným účelom práva zaručeného v citovanom článku ústavy (pozri napr. I. ÚS 41/02).

Okresný súd dĺžku trvania tejto nenáročnej veci odôvodnil poddimenzovanosťou a potrebou vykonať zásadné systémové personálne posilnenie okresného súdu na strane sudcov, ako aj vyšších súdnych úradníkov a administratívy. Ústavný súd už v podobných súvislostiach viackrát vyslovil (pozri napr. rozhodnutie sp. zn. I. ÚS 23/03 a v ňom citovanú predchádzajúcu judikatúru ústavného súdu), že nedostatočné personálne obsadenie súdu a nadmerné množstvo vecí, v ktorých sa musí zabezpečiť súdne konanie, by mohlo len dočasne ospravedlniť vzniknuté priet'ahy, a to len v tom prípade, ak sa pre tieto účely prijali včas adekvátne opatrenia. Ústava v čl. 48 ods. 2 zaväzuje predovšetkým súdy ako garantov spravodlivosti, aby prijali príslušné opatrenia umožňujúce prerokovanie vecí – a teda vykonanie spravodlivosti – bez zbytočných priet'ahov. I keď nie všetky nástroje na vyriešenie tzv. objektívnych okolností sa nachádzajú v dispozičnej sfére vedenia súdu či konajúceho sudcu, nemožno systémové nedostatky v oblasti výkonu spravodlivosti pripisovať na ťarchu účastníkov súdneho konania a mieru ochrany ich práva zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy oslabiť poukázaním na dlhodobo obmedzené personálne kapacity príslušných súdov (pozri napr. I. ÚS 119/03). Okrem uvedeného ústavný súd opakovane zdôraznil, že pri posudzovaní toho, či bolo porušené právo sťažovateľa na prerokovanie vecí

bez zbytočných prietáhov, posudzoval postup súdu, a nie to, či toto právo bolo porušené ne/činnosťou alebo postupom konkrétneho sudcu vybavujúceho danú vec.

Vzhľadom na uvedené dôvody ústavný súd vyslovil porušenie základného práva sťažovateľky na prerokovanie predmetnej veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru, tak ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia v bode 1.

12. Vzhľadom na to, že konanie v predmetnej veci na okresnom súde bolo uznesením sp. zn. 35 Er 2253/2013 z 15. januára 2018 (právoplatnosť nadobudlo 19. januára 2018 v prvom výroku a 23. januára 2018 v druhom výroku) ukončené, ústavný súd nevyhovel návrhu sťažovateľky, aby ústavný súd podľa § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde okresnému súde prikázal, aby ďalej vo veci konal bez zbytočných prietáhov (bod 3 výroku tohto rozhodnutia).

13. Podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd priznať tomu, koho základné právo alebo sloboda boli porušené, aj primerané finančné zadosťučinenie.

Sťažovateľka žiadala priznať finančné zadosťučinenie v sume 2 000 € s odôvodnením, že prietahy v konaní spôsobili u nej stav právnej neistoty a narušenie dôvery k všeobecnému súdnictvu.

V súvislosti s požiadavkou nemateriálnej ujmy ústavný súd dospel k názoru, že v danom prípade vzhľadom na povahu veci (predmetom exekúcie je finančná čiastka vo výške 38,50 €), ako aj skutočnosť, že namietané konanie je právoplatne skončené a stav právnej neistoty u sťažovateľky pominul v priebehu konania na ústavnom súde, konštatovanie porušenia jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru je dostatočným zadosťučinením pre sťažovateľku, preto jej návrhu na priznanie finančného zadosťučinenia nevyhovel (bod 3 výroku tohto rozhodnutia).

14. Ústavný súd podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľky, ktoré jej vznikli v súvislosti s jej právnym zastupovaním v konaní pred ústavným súdom, ktoré si uplatnila.

Sťažovateľke vznikli trovy konania z dôvodu právneho zastúpenia za tri úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia a podanie sťažnosti z 5. decembra 2017 a písomné stanovisko k vyjadreniu okresného súdu zo 16. marca 2018). Za dva úkony vykonané v roku 2017 patrí odmena v sume dvakrát po 147,33 € a režijný paušál v sume dvakrát po 8,84 € a za jeden úkon vykonaný v roku 2018 prislúcha odmena v sume 153,50 € spolu s režijným paušálom v sume 9,21 € (v zmysle § 1 ods. 3 a § 11 ods. 2 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov), preto trovy právneho zastúpenia sťažovateľky predstavujú sumu 475,05 €, ku ktorej bolo potrebné pripočítať 20 % DPH (95,01 €), t. j. trovy právneho zastúpenia sťažovateľky predstavujú celkovú sumu 570,06 €.

15. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 22. marca 2018